

Oponentský posudek na diplomovou práci Ivony Fikejzové Film jako odraz společenské situace

Předložená práce si klade za cíl „nahlédnout problematiku filmu sociologickou optikou“ (resp. představit film jako relevantní oblast zájmu sociologie) a za tím účelem autorka realizovala výzkumný projekt založený na analýze čtyř filmů. Za ústřední myšlenku práce autorka považuje následující: „Ve filmu se odráží společenská situace, a tedy i film by neměl zůstat stranou sociologického výzkumu a teorie.“ Níže v úvodu pak autorka píše, že výzkum má ilustrovat možnosti sociologické analýzy.

Práce je jasně a věcně členěna, dobře pracuje s odbornou literaturou a i jazykově je na velmi dobré úrovni. Překvapí vzhledem k celku práce extenzivní kompilace v teoretické části. Pokud by šlo o diskusi jednotlivých teorií, jejich kritickou recepci, bylo by to na místě a jistě by to pomohlo i při formulaci výzkumného projektu. Převážně kompilační charakter toto však neumožňuje. Stejně tak působí i větší část kapitoly o historickém kontextu, kde však autorka alespoň dobře pojedná o vybraných dobových studiích k filmu. Bylo by bývalo lepší, kdyby právě tuto část pojednala více do hloubky a pokusila se sama vyhledat další prameny (třeba recepce filmu v dobovém tisku).

Samotná analýza čtyř filmů je na uspokojivé úrovni a dobře ukazuje, že autorka se v tématu vyzná. Bohužel, její problém je hlavně obecnost a s ní související spekulativnost. Na rozdíl od ní nevidím problém v malém množství filmů, ale v poněkud příliš subjektivním a spekulativním přístupu k analýze. Tak na str. 66 a 67 ukazuje konkrétní citáty z filmů a považuje je za jasně vztažené k dobovému kontextu. To se domnívám nikde nedokazuje a problém je i ve výběru samotných výroků, které jsou svou obecností tak „věčné“, že neexistuje dobový kontext, na který by nešly vztáhnout. Anebo snad byly doby, kdy nešlo následující věty vztáhnout ke kontextu?

„Všichni lžou.“; „Vaše komise má moc, ale moc a pravda, to jsou dvě různé věci.“; „Protože král má vždycky pravdu.“; „...doufejme, že Francie není tak vykradená jako Čechy.“

Obecnost práce se ukazuje jak v cílech (viz posudek výše), tak výzkumných otázkách. Ty si autorka klade takto: „1) Přinesly vybrané historické filmy 60. let do tohoto žánru něco nového?; 2) Zachycují vybrané historické filmy nějakým způsobem také dobovou realitu?“ Bohužel, nikde je v textu neoperacionalizuje. Za operacionalizaci nelze považovat tabulku 7 (str. 53), neboť dílčí otázky jen velmi volně souvisejí s výzkumnými. Taková obecnost téměř vylučuje falzifikovatelnost výroků a autorka ani nenabízí jasné rozhodovací kritérium.

Práce tedy trpí především obecností a malou věrohodností analýzy. Nakonec, ukazovat v roce 2013, že film má být sociologickým tématem je dokonalé vlámání se do otevřených dveří. Je to škoda, neboť formální úroveň práce naznačuje, že autorka má kvality dobrý sociologický pohled na film poskytnout. Tato práce to však jen naznačuje. To by bylo dobré na práci bakalářskou, nikoliv však na diplomovou.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Mgr. Jan Sládek, 11.9. 2013, Praha